

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 3. svibnja 2024.

Analiza presude

Škrtić protiv Hrvatske
zahtjev br. 64982/12

povreda čl. 8. Konvencije – pravo na poštovanje doma

Domaći sudovi nisu proveli test razmjernosti miješanja u podnositeljičino pravo na poštovanje doma

Europski sud za ljudska prava (Europski sud) donio je 5. prosinca 2013. presudu kojom je utvrdio da je podnositeljici zahtjeva povrijeđeno pravo na poštovanje doma zajamčeno člankom 8. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Konvencija).

Podnositeljica zahtjeva i njen muž su bili nositelji stanarskog prava na stanu u Karlovcu. U stan je 1991. bačena bomba pa je obitelji, na temelju odluke Stambene komisije grada Karlovca od 29. studenoga 1991. (Odluka), dodijeljen na privremeno korištenje drugi stan u Karlovcu. Suprug podnositeljice je napustio stan te su se 1992. razveli, a podnositeljica je nastavila tamo živjeti s dvoje djece. Stambena komisija grada Karlovca je 11. studenog 2000. ukinula navedenu Odluku.

Grad Karlovac je 2000. podnio tužbu protiv podnositeljice zahtijevajući njeno iseljenje iz stana obzirom da je smatrao da je ista u stanu bespravno. Općinski sud u Karlovcu prihvatio je tužbeni zahtjev grada Karlovca i naložio podnositeljici da iseli iz stana, ističući da je stan bio dan na privremeno korištenje njenom suprugu a ne njoj i da je predmetna Odluka ukinuta 2000.

Dana 19. kolovoza 2009. Županijski sud u Karlovcu potvrdio je prvostupanjsku presudu, a Ustavni sud RH odbacio njenu ustavnu tužbu. Podnositeljica je pred Ustavnim sudom RH tvrdila da je bila nositeljica stanarskog prava na prethodnom stanu u Karlovcu u koji je bila bačena bomba, pa ga je morala napustiti zbog okolnosti za koju nije odgovorna. Nadalje, da su grad Karlovac i ona dogovorili da će joj biti dodijeljeno stanarsko pravo na tom drugom stanu, da predmet za nju predstavlja egzistencijalno pitanje; da je u stanu živjela više od 20 godina; da se u brojnim prigodama obraćala Gradu Karlovcu te da joj je rečeno „da se ne brine i da će sve biti u redu“; te da je ispunjavala svoje stanarske obveze.

Podnositeljica je pred Europskim sudom prigovarala povredi članka 8. Konvencije jer na temelju odluke o iseljenju primorana napustiti svoj jedini dom. Navela je da joj skromna primanja ne omogućuju osiguravanje drugog smještaja i iseljenjem bi postala beskućnica. Prigovorila je i da je pred domaćim sudovima iznijela razne tvrdnje protiv svojeg iseljenja iz

stana u kojem prebiva od 1983. godine no domaći su sudovi jednostavno utvrdili da nema nikakvo pravo prebivati u stanu te naložili njezino iseljenje.

Odlučujući o osnovanosti zahtjeva podnositeljice Europski sud je utvrdio da se radi o pravu koje štiti članak 8. Konvencije i da je odlukom suda kojom je naloženo njeno iseljenje došlo do miješanja u pravo na poštovanje doma. Naime, „dom“ je u praksi Europskog suda autonoman pojam neovisan o klasifikaciji u domaćem pravu i neovisan o zakonitosti boravka u njemu. Može li se prostor smatrati „domom“ u smislu članka 8. ovisit će o postojanju dostatne i neprekinute veze podnositelja s određenim prostorom, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Europskog suda u predmetima [McCann protiv Ujedinjene Kraljevine](#), br. 19009/04, 13 svibnja 2008. st. 46.; [Buckley protiv Ujedinjene Kraljevine](#), br. 20348/92, 25. rujna 1996., st. 52.-54.; [Gillow protiv Ujedinjene Kraljevine](#), br. 9063/80, 24. studeni 1986., st. 46.; [Wiggins protiv Ujedinjene Kraljevine](#) br. 7456/76, 8. veljače 1978.

Među strankama nije bilo sporno da je riječ o „domu“ podnositeljice u smislu članka 8. Konvencije, s obzirom na to da je u njemu živjela od 1983. te je stoga imala dovoljnu i neprekinutu vezu s tim prostorom.

Europski sud je dalje smatrao da pravomoćna presuda kojom se podnositeljici nalaže iseliti iz doma predstavlja miješanje u njeno pravo na poštovanje doma, bez obzira na to što ta odluka još nije bila izvršena, temeljeći svoje stajalište na dosljednoj sudskoj praksi u predmetima [Stanková protiv Slovačke](#), zahtjev br. 7205/02, 9. listopada 2007., stavak 57., [McCann protiv Ujedinjene Kraljevine](#), zahtjev br. 19009/04, 13 svibnja 2008., stavak 47., [Ćosić protiv Hrvatske](#), zahtjev br. 28261/06, 15. siječnja 2009., stavak 18.; [Ćosić protiv Hrvatske](#), br. 28261/06, 15. siječnja 2009., st. 18.; [Paulić protiv Hrvatske](#), br. 3572/06, st. 38., 22. listopada 2009.

Stoga je Europski sud proveo test u okviru čl. 8. Konvencije, razmatrajući sljedeće:

Je li miješanje bilo propisano zakonom?

Europski sud je utvrdio da je miješanje bilo propisano člankom 161. stavkom 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima¹.

Teži li se njime ostvarenju legitimnog cilja?

Miješanje u pravo na poštovanje doma težilo je ostvarenju legitimnog cilja zaštite prava drugih, izričito navedenom u članku 8. stavku 2. Konvencije. Konkretnije, legitimni cilj je bio zaštita prava vlasnika da traži povrat nekretnine koju drugi posjeduje bespravno.

Je li miješanje bilo „nužno u demokratskom društvu“, odnosno razmjerno cilju koji se težilo ostvariti?

Polazeći od načela za procjenu nužnosti miješanja u pravo na dom postavljenih u predmetu [Connors i drugi protiv Ujedinjene Kraljevine](#), br. 66746/01, 27. svibnja 2004. Sud je ponovio da će se miješanje smatrati „nužnim u demokratskom društvu“ za postizanje legitimnog cilja ako zadovoljava „neodgodivu društvenu potrebu“ i, posebice, ako je razmjerno s legitimnim ciljem koji želi postići.

¹ NN br. 91/96.

U domaćem postupku sudovi su se ograničili samo na utvrđivanje je li podnositeljica u stanu živjela bez pravne osnove, a nisu proveli dalju analizu razmjernosti mjere iseljenja podnositeljice iz stana u državnom vlasništvu.

Međutim, svaka osoba izložena riziku miješanja u njeno pravo na dom treba, u načelu, imati mogućnost da razmjernost i razumnost te mjere bude razmotri i o njoj odluči neovisni sud, u svjetlu mjerodavnih načela iz članka 8. Konvencije i bez obzira na to što temeljem domaćeg prava ta osoba nema pravo biti u posjedu stana.

Pitanje miješanja u pravo na dom ne otvara se automatski u svakom spora iseljenja, već se osoba treba pozvati na članak 8. kako bi spriječila iseljenje, a na sudu je da prihvati ili odbije takav prigovor. Europski sud ne smatra da bi davanje mogućnosti isticanja prigovora temeljem članka 8. posjedniku imalo ozbiljne posljedice za funkcioniranje domaćih pravnih sustava ili za primjenu domaćeg prava u odnosima najmodavaca i najmoprimaca ([*McCann protiv Ujedinjene Kraljevine*](#), br. 19009/04, 13 svibnja 2008., st. 28. i 54.).

Europski sud je istaknuo da je podnositeljica tijekom postupka pred domaćim sudovima iznosila argumente u odnosu na nerazmjernost njenog iseljenja, poput toga da je bila nositeljica stanarskog prava na stanu koji je morala napustiti zbog okolnosti koje joj se ne mogu pripisati; da je preselila u drugi stan na temelju odluke grada Karlovca; da je s gradom Karlovce imala sporazum da će steći stanarsko pravo i na drugom stanu; da iseljenje za nju predstavlja egzistencijalno pitanje; da u stanu živi dulje od 20 godina; te da je u više navrata komunicirala s gradom Karlovcem, te su ju gradske vlasti obavijestile „da se ne brine i da će sve biti u redu“. Time je podnositeljica pred domaćim sudovima postavila pitanje razmjernosti miješanja u njeno pravo na poštovanje doma, a to pitanje domaći sudovi nisu razmatrali niti su o njemu odlučivali.

Europski sud je posebno naglasio da domaći sudovi nisu dali nikakve razloge kako bi dokazali da je iseljenje podnositeljice bilo nužno. Zbog toga je utvrdio da pravo podnositeljice na poštovanje doma preteže nad legitimnim interesom države da kontrolira svoju imovinu. Štoviše, s obzirom na to da vlasti nisu dokazale nužnost iseljenja podnositeljice radi zaštite svojih vlasničkih prava, Europski sud je dao snažan naglasak činjenici da nikakvi interesi drugih privatnih stranaka nisu bili dovedeni u pitanje.

S obzirom na to da domaći sudovi nisu ispitali razmjernost miješanja u pravo na dom podnositeljice, već su se samo ograničili na utvrđenje da nije imala pravo prebivati u predmetnom stanu, nisu joj pružili odgovarajuću postupovnu zaštitu prava na poštovanje doma, čime je došlo do povrede članka 8. Konvencije.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2024. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava